

Kommentarer till Promemorian, Ds 2015:31 om Framtidens filmpolitik

ALLMÄNT:

Vi välkomnar en helstatlig filmpolitik. För stora delar av den svenska filmbranschen har en statlig filmpolitik varit en viktig och prioriterad fråga sen början av 1990-talet. Kritiken av det gamla filmavtalsystemet har byggt på problemet att olika organisationer, bolag och personer primärt har företrädit sina egna intressen och prioriterade frågor. Detta har lett till en obalans i vad avtalet ska bestå av och vilka frågor som prioriterats.

När staten tar ansvar för filmpolitiken blir filmen en del av kulturpolitiken. Detta är inte minst viktigt då det ger filmen en högre status och jämställer den med annan konst och kultur.

Genom en statlig filmpolitik anser vi att möjligheten till en filmpolitik vars främsta mål är att främja den viktiga, angelägna och kvalitativa filmen, ökar betydligt. En filmpolitik som objektivt kan bedöma problemen och vilka aktörer och verksamheter som man behöver stödja och inte. Från vår sida menar vi att det nu finns en stor chans att föra upp Sverige till en internationell topp-position vad gäller bredd, mångfald och hög kvalitet, i utbud, produktion och filmklimat. Det gäller att skapa ett system som tar hand om den kompetens och kunskap som finns i den svenska filmbranschen.

Allting är dock givetvis avhängigt av att man ser och förstår helheten, och är medveten om hur de olika delarna hänger samman med varandra. Det är helhetsgreppet i en handlingsplan som ger möjlighet till en bra och modern statlig filmpolitik.

Ett statligt filmavtal som får stark effekt är helt avhängigt att resurserna blir tillräckliga. Under många år har det gamla avtalet varit underfinansierat och SFI har pekat på ett "underskott" om närmare 125 miljoner kronor. Ett nytt avtal måste därför få mer resurser än det gamla för att kunna hantera alla de frågor som definieras som prioriterade. Att genomföra en statlig filmpolitik utan att öka resurserna innebär inga förbättringar för svensk film och svenskt filmklimat. Om regeringen menar allvar med att det är tid att skapa framtidens filmpolitik så måste det avspeglas i en tydlig satsning med ökade ekonomiska resurser.

PROMEMORIANS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL (fr sid 5):

Vi anser inte den stora motsättningen finns mellan konstnärligt utmanande filmer och publiktillvända. Motsättningen finns snarare mellan filmer med hög kvalitet och filmer som är mainstreaminriktade, med lägre kvalitet.

Den stora frågan som genomsyrar mycket i kommande texter är därför hur olika stöd främjar filmer med kvalitativa ambitioner i förhållande till mainstreamfilmer.

BAKGRUND (fr sid 11):

Sedan början av 1990-talet har man diskuterat att lämna den gamla avtalsmodellen mellan stat och diverse branschorganisationer/bolag. Två stora frågor, problem, som legat en helstatlig filmpolitik i fatet, har främst varit:

* Kan staten helt finansiera en helstatlig filmpolitik, utan att tappa resurser på vägen?

* Kan staten garantera flera års finansiering av en helstatlig filmpolitik?

Filmbranschen behöver kontinuitet och därmed veta hur en statlig filmpolitik och resurserna ser ut över tiden, man klarar inte av att vara i händerna på politiska förändringar eller skiften.

En central fråga för den framtida finansieringen av svensk film är vilken roll SVT kommer att ha. Både den direkta finansieringen, dvs hur mycket man kan, liksom tidigare, förmå SVT att satsa på svensk filmproduktion. Men också indirekt; under vilka villkor svenska produktionsbolag i framtiden kommer att samarbeta med SVT. De senaste åren har SVT fått ett allt större ägande i svenska filmproduktioner, och man har utöver detta ställt orimliga villkor när det gäller (o-)möjligheterna för produktionsbolag att tjäna pengar på sina egna filmer, genom att bland annat minska tiden för de olika mediefönstren och genom att använda sin fri-vod på ett oreglerat vis mm mm.

Ett bevis för att det gamla filmavtalet inte lyckats, är att de tio målen man satte upp, inte på långa vägar uppnåtts. De enda man kommit i närheten av är fördelningen mellan könen och mångfaldsperspektivet.

Det automatiska förhandsstödet är ett praktfiasko och ställer frågan om hur en filmpolitik ska förhålla sig till rent kommersiella åtaganden, på sin spets. Automatstödet stödde ofta mindre bra filmer utan att värdera något annat än ekonomisk bärbarhet och att finansieringen var rätt uppbyggd. De tänkta positiva spin-off-effekterna, med större investeringar från privata aktörer som följd, uteblev dock. Det visade sig dessutom att ingen kunde bedöma den kommersiella potentialen i filmerna som fick automatstödet. När automatstödet dessutom finansierades genom förhandsstödet budget och då urholkade resurserna till de filmer som borde vara prioriterade, de värdefulla och de med kvalitetsambitioner, så var fiaskot ett faktum.

FILMBRANSCHEN I SVERIGE

Producentens roll (sid 33):

De största problemen för producenterna är svårigheterna att tjäna pengar på sina egna produktioner. I utvecklingsfasen är intäkterna så små att det inte finns några resurser till att täcka sina egna overhead-kostnader. Utveckling är viktigt för att göra bra filmer. I själva produktionsfasen får produktionsbolagen ofta avstå alltför stora delar av sitt ägande till samproducenterna, samtidigt som de ofta måste satsa stora delar av sina egna resurser och ersättningar för att

färdigfinansiera filmerna. Tiden för exploatering i de olika fönstren är sedan ofta alltför korta för att kunna tjäna pengar, eftersom fönstren blir kortare och kortare.

- För TriArt Film, som distribuerar cirka 10 svenska filmer varje år gäller inte att lanseringarna startar i samband med postproduktionsprocesserna. Nästan alltid påbörjas marknadsföringen redan i manusstadiet och senast i inspelningsfasen. Vi menar att det är viktigt att lansering påbörjas tidigt och att distributören är aktiv genom hela produktionsprocessen.

Svenska filmer och producenter har alltid varit dåliga på att hantera utlandsförsäljningen på ett bra och effektivt vis. Här återstår mycket att lära eftersom den delen blivit viktigare i takt med att det blivit allt svårare att få tillräckliga intäkter på den begränsade lilla hemmamarknaden.

Distributionsledet (sid 35):

Distributören är ofta en bortglömd aktör i den svenska filmpolitiken och filmklimatet. Detta trots att det utan bra, kreativa och aktiva distributörer är både svårt och många gånger meningslöst med filmproduktion. Det är distributören som är länken mellan producenten och visningsaktören. Utan distributör får inte producenten möjlighet att nå en publik, och visningsaktören får inga filmer. Utan distributör får man inga intäkter...!

Distributörerna har fått det allt svårare med åren. Den monopolliknande situationen på bio har gett distributörerna sämre villkor i det mesta; lägre filmhyror, sämre garantihyror, dyrare reklam på biograferna, sämre möjligheter till bra premiärdatum, sämre visningstider etc etc. Samtidigt har alla kostnader för reklampök stigit, och ett helt fönster har i stort sett försvunnit utan att kompenseras av något nytt. DVD:n är i dag mycket marginaliserad och förlusterna av denna har inte kompensats med det nya VOD-fönstret. Dessa försämrade villkor har inte bara gjort lönsamheten sämre för distributörerna utan också drabbat producenterna. Allting hänger samman, alla centrala aktörer är beroende av varandra.

Som mycket riktigt påpekas har branschen de senaste åren sett sammanslagningar och intåg av starka internationella aktörer. Detta gäller inte minst den största biografägaren; SF Bio som till 70% i dag ägs av det engelska riskkapitalbolaget Bridepoint. Med en ökad andel riskkapital i primärfönstret är det en naturlig följd att riskbenägenheten minskar och att man prioriterar kommersiellt "säkra" filmer framför svenska och utländska kvalitetsfilmer. Just i en sådan situation är det ytterst viktigt att man säkrar ett starkt och oberoende distributionsled som utöver att säkerställa att den värdefulla filmen når en publik även kan utveckla nya affärsmodeller och visningsformer.. Dessa kan vara såväl bio, som digitala visningsformer. Det är viktigt att bion inte kommer i motsättning till VoD:en.

Det har alltid varit en stor brist i svensk filmpolitik att man inte erkänt distributörens nära relationer till både visningsaktörerna och producenterna. Man har aldrig på allvar hanterat denna länk, detta sammanhang; import- och lanseringsstöd finns förvisso, men tappat i generellt sämre villkor har aldrig kompenseras. Vi menar att det saknas ett särskilt anslag för distributörerna. TriArt anser därför att stödet till visningsorganisationerna måste omdefinieras så att det även innefattar distributörerna.

Den kanske mest central frågan som drabbar den värdefulla filmen, distributörerna och producenterna negativt, är biograf-situationen. Precis som ständigt påpekas så är det fortfarande biofönstret som är det viktigaste för dessa filmer, marknads- och intäktsmässigt. Biografkoncentrationen till ett bolag har allvarligt försämrat förutsättningarna, att både nå en publik och att tjäna pengar. SF Bio och Svenska Bio som kontrollerar drygt 80% av marknaden, har också ca 96% av den lokala marknaden i Stockholm, den viktigaste marknaden för s k kvalitetsfilm. Detta är både orimligt och skrämmande.

Distributionsbolagen är garanten för ett filmklimat som vill uppnå mångfald, bredd och kvalitet.

Visningsfönstren (sid 36):

Biografmonopolet har redan avhandlats ovan, men två frågor kan läggas till. För att kunna skapa en alternativ kedja så måste stöd och resurser för nyetableringar finnas, främst i storstäderna, och framförallt i Stockholm. Biografer på mindre orter är lokalt och regionalt viktiga, men om man ska upprätthålla en bra nivå på svenskproducerade filmer och import av bra utländska filmer, så måste framförallt biograf-situationen förbättras i de 20 största städerna.

Man borde också statligt undersöka SF Bios och Svenska Bios användning av s k VPF-avgifter, virtual print fee, som är deras metod för att låta distributörerna (och i förlängningen även producenterna) betala biografägarnas digitalisering. Detta har nu pågått under många år utan någon insyn i hur stor del av SF Bio respektive Svenska Bios investering som faktiskt finansierats genom betalda VPF-avgifter. I andra länder där VPF tillämpas är det brukligt att bokföringen är öppen, så att alla parter som är med och finansierar ser hur stor del som återstår att finansiera.

Televisionens roll är framförallt viktig för produktionsbolagen, men även för distributörerna när det handlar om utländska filmer. Det är nästan uteslutande SVT av fri-tv-bolagen som köper kvalitetsfilmer. SVT har också på senare år haft en tydlig strategi att äga mer än tidigare av de svenska filmproduktionerna, och försvåra villkoren för producenter och distributörer, med kortare hold-back-perioder, utan reglering av antalet sändningar och fritt användande av sin fri-vod, etc etc. Deras roll och deras agerande borde noggrant undersökas, eftersom det allvarligt försämrar producenternas och distributörernas möjligheter att tjäna pengar på sina filmer.

Video on Demand är den digitala visningsformen som man trodde skulle ta över DVD:ns roll. Men utvecklingen går långsamt och ekonomisk kompensation för en förlorad DVD-marknad har inte uppnåtts. TV-kanalernas fri-VOD:ar (play-tjänster) är också ett hot eftersom dessa slår ut både t-vod och s-vod och därmed möjligheterna att få intäkter efter fri-tv-visningarna. De illegala sajterna som erbjuder filmer gratis är kanske det enskilda största hotet mot legala VOD-plattformar. Här måste staten ta en aktivare roll och lagstifta hårdare.

FILMPOLITIKENS INRIKTNING OCH UTFORMNING (fr sid 81)

9.1 och 9.2 Filmens roll och politikens ansvar samt Filmpolitikens inriktning

Man har på ett bra och tydligt sätt definierat och beskrivit vad som är viktigt i svensk filmpolitik. Det är väldigt positivt att man konsekvent understryker kvalitetsbegreppets centrala roll.

9.3. Framtidens filmstöd

Vi saknar i "Framtidens filmstöd", ett rejält stöd riktat till distribution och distributionsbolag, marknadsföring och lansering. Som vi tidigare beskrivit så finns det en direkt koppling mellan produktion/import, distribution och visning. Utan bra distributionsbolag, kompetenta, välutbildade och motiverade distributörer så blir det svårt att bedriva en meningsfull produktions- och visningsverksamhet i Sverige.

Det borde med andra ord finnas ett rejält stöd som riktas mot distributionsbolag, lansering och marknadsföring, vars inriktning är värdefull kvalitetsfilm. Det bör vara utformat som ett bolagsstöd (jfr produktionsbolagsstöd). Det bör fortsätta finnas lanseringsstöd till svensk film, eftersom detta är ett viktigt incitement till att själv satsa och ett välkommet bidrag till att föra upp filmerna på högre nivåer. Men ett utökat lanseringsstöd, att också gälla marknadsföring i tidigt skede bör självklart gå till distributören som ju är den professionella och kompetenta utövaren av lansering och marknadsföring.

Importstödet av kvalitetsfilm är mycket viktigt och bör bli större, dessutom borde det vara teknikneutralt, så att man även kan söka stöd för kvalitetsfilmer som kan komma att få sina premiärer på digitala plattformar. Det är väldigt positivt att man talar om filmen som en väsentlig del av yttrandefriheten och dess stora betydelse för vår demokrati. För bredden, mångfalden och demokratin är det mycket viktigt att filmklimatet innehåller berättelser från alla delar i världen.

Det borde även finnas ett kvalitetsstöd till filmklassiker Sedan DVD:n nästan försvann från marknaden är det i stort sett omöjligt att hitta och se äldre filmer. Filmklassikerna är av lika stort värde som de litterära klassikerna, de är viktiga för bredden och mångfalden i det totala utbudet av film, det som skapar ett anständigt filmklimat, och som också fungerar som inspiration för film- och kulturarbetare i Sverige.

Till slut menar vi att det även bör finnas ett stöd för att utveckla Video On Demand-plattformar, en form av verksamhetsstöd. På de sajter som i dag dominerar i Sverige är utbudet många gånger undermåligt, ofta i total avsaknad av kvalitetsfilmer. Sajter med VOD-tjänster för kvalitetsfilmer borde kunna få verksamhets- och/eller utvecklingsstöd.

9.3.1

Utveckling

Mer resurser på utveckling låter bra, men vi tror det är viktigt att man konkretiserar detta. Främst bör man satsa på utveckling av konkreta filmprojekt, men speciellt stimulera de som kan betecknas som riskfyllda. Lika viktigt är det att vara teknikneutral.

Kontinuitet och utveckling av branschen.

Vi stödjer förslaget på att ett särskilt efterhandsstöd, referensfilmstöd införs. Men det bör baseras på kvaliteten på den film som gjorts, och kvalitetsbedömas förslagsvis av en jury baserat på ett antal kriterier, där storleken på biografpubliken bara är ett kriterium.

Vi stödjer på samma vis ett fortsatt företagsstöd till oberoende produktionsbolag baserat på en portfölj av framtida projekt. Men vi föreslår enligt ovan att företagsstöd till oberoende distributionsbolag införs. Detta ska självklart baseras på samma kriterier som producentstödet, nämligen på den portfölj av framtida distributionsprojekt/filmer, som finns.

Talanger, utbildning och kompetensutveckling

Det är framförallt viktigt att förbättra kontakten mellan skolor, utbildningar och den verksamma professionella miljön. I dag är det mer undantag än regel att studenter på olika filmutbildningar praktiserar på olika filmbolag. Detta är ödesdigert. Att skapa forum för sådana diskussioner låter bra, men framförallt bör man ge skolor och utbildningar konkreta möjligheter att erbjuda studenter praktikplatser. Ett stöd till bolagen att ta emot praktikanter vore därför välkommet.

9.3.2

Produktion

Det är självklart viktigt att man ställer kompetenskrav på bolagen som söker produktionsstöd. Här bör man framförallt betänka två faktorer: Många bolag, även stora och mellanstora, har ofta kompetensbrister. Därför skulle man kunna erbjuda stöd till vidareutbildning för bolagen, framförallt inom områdena juridik, ledarskap och internationella samproduktioner. Många mindre bolag som kanske har intressanta och bra projekt har inte alltid förmågan att hantera stora filmproduktioner. SFI skulle därför kunna vara en länk mellan dessa och mellanstora och stora bolag och erbjuda förslag på samarbeten. I Sverige är det,

till skillnad från bland annat Danmark och Frankrike, ganska ovanligt med samarbeten mellan olika produktionsbolag. Detta borde förändras.

Förhandsstöd

Det är bra att förslaget både understryker och utgår från kvalitativa kriterier och att det ska vara den enskilt största ekonomiska stödformen. Det är MYCKET viktigt att förhandsstödet totala resurser inte urholkas. Det är inom ramen för detta stöd som den väsentliga svenska produktionskulturen i framtiden kommer att finnas. Det är filmerna som görs med förhandsstödet där talangerna, konstnärerna, framtida festivalvinnare formas. Det totala förhandsstödet är i dag för lågt och borde vara mycket större. Det är också viktigt att stödet är teknikneutralt, så att man inte kommer i motsättning till framtida tekniker och visningsformer.

Vi ställer oss tveksamma till att förhandsstöd även ska utgå till dramaserier för Televisionen. Dels för att ett sådant stöd blir mycket litet i förhållande till en dramaseriebudget, och dels för att Televisionen i dag har stora egna resurser. Förhandsstödet borde fokusera på spelfilm, dokumentärfilm, kortfilm, novellfilm och animation. Däremot bör man kunna ge utvecklingsstöd till dramaserier, för att stödja initiala manusarbeten, såsom treatment, storyline etc.

Kritiken mot förhandsstödet om att man ger filmstöd till filmer som inte lyckats publikt är nonsens. Det finns inga sådana empiriska kopplingar. *Återträffen*, *Turist*, *Åta Sova Dö* med flera är å ena sidan bevis för att även kvalitet kan fungera publikt kommersiellt. *Tillbaka till Bromma* är å andra sidan bevis för att "säkra" kommersiella projekt som fått automatstöd (med krav på säker publik på 250 000 besökare) inte lyckas kommersiellt. Kvalitetskriterier står absolut inte i motsättning till att lyckas kommersiellt. Därför är distributören, lanserings- och marknadsplanerna av största vikt.

Marknadsbaserat stöd

Vi ställer oss mycket tveksamma till ett Marknadsbaserat stöd, som man mycket lätt kan uppfatta som en kopia av det gamla misslyckade automatstödet. Vi menar att det räcker med efterhandsstödet för ge ett kommersiellt incitement till produktionbolagen och en "premie" för att man publikt lyckats. Det är också detta stöd som är viktigt för att kunna locka till sig privata och nya investorer till finansieringen av filmerna. Det är också ett demokratiskt stöd eftersom det ger alla chansen att bli premierade, oavsett om det är mainstream- eller kvalitetsfilmer.

Vi tror inte att det finns professionella bedömare som kan avgöra de kommersiella möjligheterna hos enskilda projekt, lika lite som man tidigare kunde göra bedömningar för det s k automatstödet. Det var ju snarare så att man ständigt gjorde felaktiga bedömningar.

Det är visserligen bra att detta marknadsbaserade stöd inte föreslås finansieras av förhandsstödet, utan av efterhandsstödet. Men vi föreslår i stället att det föreslagna marknadsstödet resurser läggs till förhandsstödet och därmed ökar dess resurser och budgetar.

Att stödja projekt där den enda ambitionen är att vara kommersiell och mainstream är en gammal diskussion. Vi menar att sådana stöd inte primärt bör finansieras inom ramen för kulturpolitiken, utan snarare för näringslivspolitik (jfr den huvudsakliga finansieringen av de regionala filmfonderna). Efterhandsstödet däremot bör gå till alla filmer som publikt lyckas och är dessutom viktigt i arbetet med att bredda och öka finanseringsunderlaget för en film.

Efterhandsstödet

Efterhandsstödet bör vara kvar enligt de argument som vi redan redogjort för ovan. Att man bör utreda om andra kriterier kan läggas till, som exempelvis originalmanus (som stödjer autererna) låter bra och rimligt. Och självklart måste publika framgångar i andra fönster, framförallt de digitala, premieras genom PRS.

9.3.3

Filmkommissionsverksamhet

Vi är tveksamma till att filmkommissionsverksamhet ska vara del av en statlig filmpolitik. Det är möjligtvis näringslivspolitiskt intressant, men knappast kulturpolitiskt. Att de regionala filmfonderna har ett starkt intresse i frågan är självklart och naturligt inte minst med tanke på att större delen av deras finansiering är från de regionala näringslivsinstanserna. Men att BBC:s Wallanderproduktioner eller de tyska Inga Lindström-filmerna skulle ha någon som helst inverkan på svensk filmkultur, förstår vi inte. Svensk filmproduktion gynnas ju inte av större turistströmmar. Låt denna fråga hanteras av de regionala fonderna och av näringslivsresurser.

9.3.4

Spridning

En god spridning av filmer som fått produktionsstöd från SFI, säkerställs enbart genom goda visningsmöjligheter. Dels gäller det biograferna, och för att säkerställa spridning inom denna visningsform, så måste antingen den monopolliknande situationen brytas, eller så måste en bra alternativ och oberoende biografkedja skapas. En statlig filmpolitik måste stödja att fler oberoende biografier kan etableras, inte minst i de 50 största städerna. Det gäller även digitala visningsformer, främst VOD, som är en ultrademokratisk visningsform och når de flesta i Sverige. Men för att kvalitetsstödda filmer ska visas via dessa visningsformer måste rejäla stöd finnas, både för att skapa nya sajter och för att upprätthålla de som redan finns.

Lansering

Lansering och marknadsföring är självklart viktigt för att nå en publik. Att påbörja denna process tidigt är också viktigt. Att utöka lanseringsstödet till att också kunna sökas redan i förproduktionen eller i inspelningsstadiet, är mycket bra. Men det ska självklart sökas av och ges till distributören av filmen. Med tanke på att distributionsavtal i dag nästan alltid skrivs redan i manusstadiet så är det alla seriösa distributörers ambition att påbörja lansering redan i förproduktionsstadiet. Det är distributören som har kunskapen om lansering, pr

och marknadsföring. Det är självklart de som ska ha resurserna för att genomföra detsamma, även i ett tidigt stadium. Och som alltid, i samråd med produktionsbolaget.

Fönster

Fönsterproblematiken finns och är en svår och besvärlig fråga för distributörer och producenter. De olika hold-back-perioderna minskar möjligheterna att nå ut i alla fönster och tjäna pengar på filmerna. Problemet baserar sig främst på att vissa biografägare ställer formella krav på att biofönstret ska vara exklusivt under 122 dagar. Det finns hos alla distributörer och producenter en sann vilja att minska de sk holdbacktiderna, eller att helt eliminera dem.

Biografägarna har ställt dessa krav på grund av att de TROR att kortare exklusiva holdback-perioder kommer att minska biogåendet. Detta vet man däremot inte med säkerhet eftersom det egentligen aldrig seriöst prövats. I ett första skede borde man undersöka hur de olika fönsterperioderna påverkar de olika mediernas kommersiella bärkraft. Detta skulle SFI mycket väl kunna ansvara för.

Om det nu vore så att man kom fram till att vissa fönster påverkas negativt, då kan man börja formulera stödprogram för att kompensera minskade intäkter.

Biografer

Som det redan redogjorts för, så är det stora problemet på biosidan att koncentrationen, en monopolliknande situation i dag styr hela biorepertoaren, och därmed också styr distributörernas och producenternas villkor. Detta har medfört att bara små pengar kommer tillbaks till dessa två aktörer, även i de fall filmerna gått bra. Samtliga villkor har försämrats, spelperioderna har blivit kortare, premiärdatumet har distributören inte mycket inflytande över och visningstiderna har blivit sämre etc etc. De oberoende biograferna, dvs de som drivs utanför SF Bio och Svenska Bio, har inte den spridning och kraft som krävs för att de ska utgöra ett riktigt och viktigt alternativ.

Biografsituationen är en ödesfråga för den del av filmbranschen som inte själv äger biografer. Om distributören inte får spelning eller bra programsättning hos SF Bio och/eller Svenska bio, uppstår en svår ekonomisk situation även för producenterna. De oberoende biografägarna har framförallt brist på biografer i vissa större städer. Stockholm utgör i många fall 40-60% av intäkterna för en kvalitetsfilm. Stockholm är samtidigt den stad som har minst antal oberoende biografer. Uppsala, Linköping, Umeå, Örebro är andra viktiga orter som har stor brist på alternativa biografer.

Om man inte kan rubba den monopolliknande situationen med hjälp av konkurrenslagstiftningen, så bör ett statligt filmavtal innehålla rätta och tillräckliga resurser för att stödja nyetableringar i de städer som ovan nämnts.

Vem som äger och driver dessa biografer är av mindre betydelse. Det viktiga just nu är att staten formulerar en ambition där man kan nå resultat med nya biografer. Annars kommer det snart att vara vanligt med stora och konstnärligt

viktiga svenska filmer som delfinansierats med statliga stödmedel, som inte får biosättning i landets huvudstad.

Principiellt är det svårt att förstå varför det i Ds föreslås att den nya helstatliga filmpolitiken ska finansieras genom höjd moms. Det finns i momslogsstiftningen undantag för flera kulturyrtringar såsom scenkonst och böcker samt bio. Nu när förslaget är att jämställa filmen med övriga kulturområden är det märkligt att filmen inte längre ska vara del av det undantaget. En höjd moms kommer att slå hårt mot de mindre biograferna. Därför är det av största vikt att de mindre biografer som i dag finns över hela landet och som tidigare varit avgiftsbefriade, s k "gröna" biografer (max fem visningar i veckan), i framtiden kompenseras eller momsbefrias. Annars skulle vi snart se en biografdöd som vore allvarlig för filmkulturen.

Olovlig hantering av film

Enda sättet att komma åt illegala plattformar och illegala VOD-verksamheter är att skärpa lagstiftningen. Spridning av information om innebörden av illegala verksamheter är visserligen lovvärt, men ger krasst sett obetydlig effekt. Detta allvarliga problem som främst drabbar digital legal verksamhet och upphovsmännen till filmerna, kan man bara komma åt genom dramatiska och drastiska lagstiftande åtgärder.

9.3.5 FILMKULTURELL VERKSAMHET

Visningsorganisationer, festivaler

Stöd till importerade utländska kvalitetsfilmer är av yttersta vikt. Det är dessa som till stora delar ger ett avtryck i det vi kallar filmklimat. Det är ofta de filmer som vinner stora priser på världens största festivaler och som inspirerar världens samlade filmbransch.

Stödet borde vara ännu större än vad det i dag är. Det är viktigt att det är teknikneutralt, så att även riktigt exklusiva filmer kan importeras men ha premiär på olika VOD-plattformar.

Det är också viktigt att skapa ett mindre stöd för klassiker, som i dag lyser med sin nästan totala frånvaro. Filmklassiker är viktiga för att förstå dagens filmer, och hur filmen växt fram. De är precis lika viktiga som litteraturens olika klassiker är. I dag genomförs ett stort arbete på SFI där digitalisering av det svenska filmarvet genomförs. Detta är väldigt positivt. Lika viktigt som digitaliseringen i sig är att dessa filmer sedan görs tillgängliga för publiken och då är ett stöd till distribution av desamma nödvändigt.

Stöd till visningsorganisationer bör fortsätta, men kompletteras med stöd till distributionsbolag. Det är de sistnämnda som är garantin för att svenska filmer kommer ut på biograferna och får de framgångar de förtjänar. Det finns heller ingen rimlighet i att ha ett distributionsstöd som bara går till ideella organisationer.

9.3.6 INTERNATIONALISERING

Det är självklart av stor vikt att Sverige deltar aktivt i den internationella filmmiljön. Det är viktigt att arbeta med filmerna mot internationella filmfestivaler och visningar. Men det är också av stor vikt att främst produktionsbolagen utbildas i internationell finansiering, och lär sig hur samproduktioner med länder ute i Europa, fungerar.

10.4.1 INFLYTANDE

Införande av tre råd för att se till att filmavtalets intentioner efterföljs och även kunna föreslå mer detaljerade förslag på innehåll, låter bra. Här måste man bara undersöka om det är praktiskt genomförbart, risken kan annars vara att dessa tre sammanslutningar blir en bromskloss, en byråkratisk överbyggnad som försvårar alla processer.

Det är mycket viktigt att personerna i sådana råd utses av SFI:s styrelse och inte av olika branschorganisationer, eftersom det annars skulle kunna bli samma arbetsformer som i de gamla filmavtalsförhandlingarna där representanternas enda ambition är att gynna sina egna intressen.

FINANSIERING

Vi menar att en ekonomisk förutsättning för att lyckas med en helstatlig filmpolitik är att systemet, dvs det som ska finansieras ekonomiskt förstärks och inte som tidigare underfinansieras. Redan när videobranschen fick full moms på 1990-talet försökte branschen hävda att det vore rimligt att delar av höjda statliga intäkter från film borde kunna gå tillbaka till filmbranschen. En sådan tanke och strategi skulle kunna användas nu också.

Ska målsättningarna hållas och filmklimatet få blomma tror vi att detta kräver en budget på 600-700 miljoner. Något mindre om man tar bort vissa "näringslivsstöd".

Vi tror också att det är av stor vikt att man kan garantera filmbranschen om att finansieringsnivån av filmpolitiken kan garanteras över flera år.

TriArt Film genom

Eva Esseen Arndorff
vd och grundare

Mattias Nohrborg
inköpschef och grundare